

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdākcija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapjo 20 kap.

№ 25.

Kaunas. 6 (19) birželio 1906 m.

Pirmi metal.

* „Nedėldienio Skaitymas“ Skaitytojams už *
* sirašiusiems ant pirmojo šių metų pusmečio *
* primename, kad jau metas užsirašyti tolesniam *
* laikui jei nori gauti laikraštį be pertrūkio. *

Jau atspaudinta nauja knygelė

GARBĖ MARIJAI.

Gegužės mėnesyje pamaldos Šv. Marijos Panos pagarbinimui. Kaina 12 kap.—Centralinė sankrova **Kaune K. Rutskio** (pirmiaus I. Zavadzko) knygyne. 10—6

Dar apie procesijas.

P. Vaituoklis „N. Sk.“ 22 džiaugiasi sulaukęs tų laikų grįžtant, „kaip tai seniaus gražu budavo, kad didžiausi žmonių būriai su kunigu ir su vėliavomis ir kryžiumi, šventas giesmes giedodami, keliaudavo Šidlavon ant Šilinės arba Kalvarijon ant Didžiosios Kalvarijos Atlaidų.“

Nė pro šalį bus pasimokinus iš senosios gaidinės apie tas iškilmingas keliones į šv. vietas. A. a. Vyskupas Matiejus Valančauskis knygoje: „Žemaitių Vyskupiste“ § 234 po užrašu „giebiejims į atlaidus vaikščioti“ tarp kitko taip rašo: „Antons Tyškevyčė Vyskups 1742 klebonams artiaus Kalvarijos gyvenantiems liepe kas metą vaikščioti į dideję Kalvariję su parakvijoms. Kaipogi klebonai vyskupui liepant surinkusis buri savo parakvijes žmonių su bugnais, patrubočeis, paparteis, altoreleis ir visa bažnyčės iškilme, liuob keliauti į Atlaidus Aplankyma Motynos Dievo. Papartius stipri jaunikaitei giebieje raiti nešti. Dominikonis (Kalvarijos) pajutę kokią nors parakviją atkėliaujint, išeidavo į laukus sutikti. Į miestelį įeinant jaunikaitei papartius virpina, bugnais muše, pa-

trubočius pute ir iš šaudiklių šaudie; o senai su motriškosioms atsispirdamis giedoje ir šaukie; nes juo katra parakvije su didesniu tranksmu į miestelį įeje tuo didesne buvo garbė. Kiekvienas klebonas keletą dienų Kalvarijoj sutrukie, tu pati eilu su savaisais numon grižo. Į savo parakvijes bažničę visas buris parejės palika minavotoses pabukles, palaimina V. Dievą už sveikato atliktą kelionę ir numon kioblina.

Tas pats Vyskups Antans įsake, kad parakvijos nuo Kalvarijos tolemas su savo klebonais ir ligi bažnyčės iškilmi vaikščiotum kas meta į Šidlavą, šventes Užgimime Motynos Dievo atlikti.

Teip aprašė tas šventas keliones mūsų neužmirštinas Vyskupas ir štai ką dar pridėjo: „Nėr teip dievobaiminga darba, katro žmones ant pikta neapverstum. Tas pats nutika ir su šventoms kelionėms. Žmones užvis atstiu nuo Kalvarijos ir Šidlava parakvijų, nestengusis vienu dienu į vietą nueiti, mažne visuomet nakvoje pas karčemas: po miškus bureis benakvodamis kartais liuob pasigerti ir daugiaus ko pikta padaryti. Jaunikaitei norėdamis didesne trąksmą, įdrisa šauditi ir bažnyčiose. Vis tai datiręs vyskups Jons Lopacinskis 1763 m. butinai užgine tokiu budu keliauti į atlaidus. Nu to laika žmones dvijau, trisu, kaip tinkamis eje į atlaidus, ir neviename rodiēs kunigūs kartu su žmonėmis niekuomet nebkeliausent. Tuotarpū vyskups Stapons Giedraitis, norėdamis atlikti su didžiausi iškilmi apkepurieima (apkarunavojimą) Šidlavos abroza Motinos Dievo 1783 (?) įsake parakvijoms... kartu su savo klebonais atvikti į Šidlavą... Klebonai vyskupa įsakimą del likima atlika, vienok nu to laika vyskupai niekuomet kunigams nebleida teip keliauti.“

Matome, kad dvasiška vyriausybė ne visados pagirdavo tas šventas keliones. J. M. mūsų šviesiausias Vyskupas tamę dalykę nieko neapskelbė, todėl p. Vaituoklis sunkiai ras kunigą, kurs galėtu „buti vadovu kelionėje.“

Girvinas.

Žinios iš Lietuvos.

Kaunas. Praėjusią savaitį Kaune apsilankė ponas Kubylis, Kauno gubernijos atstovas Dumoje. Jis atvyko iš Peterburgo dėlto, kad ant vietos pasiteirauti, kaip žmonės žiuri į žemės klausimą ir kaip jie nori kad tas klausimas butu išrištas.

Kaune 24 gegužio Karmelitų parapijos klebonion įėjo 2 nepažįstamu. Kamendorius kun. Janeliunas išėjo iš savo kambario ir įsivedė anuodu į tą kambarį, kuriame visus interesantus priima. Bet čia kitokių interesantų buta. Atkišusiu Brauningo revolvėrius, pareikalavo nuo kun. Janeliuno 300 rub. neva anarchistų partijos reikalams. Kunigas pasisakė tiek pinigų neturįs, kapitalų kišenėje nelaikąs bet savo užpelną apverčiąs į jaunuomenės leidimą moksluosen. Tuodu nepažįstamu baugino kunigą, už durų dar 4 jų draugai stovį ginkluoti, o jei kunigas dar gaisuosias nepadavęs pinigų, akies mirksnyje gausias kulipką. Kunigas atsakė: „eikime į mano kambarį; ten parodysiu jums, kame mano pinigai—jei norite, pasiimkite“. Įvedęs juos, atrakino stalčių ir pasakė: „štai visi mano pinigai—imkite“. Kas žin dėlko tie nenorėjo patį rinkti pinigų iš stalčiaus, bet reikalavo, kad kunigas jiems sava ranka paduotu. Bet kunigas atsisakė semti iš stalčiaus pinigų. Tadą vienas ištraukęs stalčių, iškratė pinigų ant grindžių ir surinko, Po to visi nepažįstami umai išgaišo iš akių. P pinigų pas kunigo buta tik 13 rub. su ke liomis kapeikomis.

☞ Poni Labkauskienė liepos mėnesio pradžioje atidarys lietuvišką knygyną, kaip girdėti, prie Viešojo Placo.

☞ Petnyčioje 27 gegužės m. dienoje atvažiavo iš Karklėnų į Kauną kažikoksai žmogelis pavarde Valavyčius žemės pirkti. Jis apsigyveno viešbutyje Levinsono ir kad reikalams jis nemažai turėjo pinigų, tad jo prietelius patarė, jam, kad be reikalo nesivalkiotu po miestą. Bet ar iškentės žemaitis; vakarop jis išėjo ant gatvės. Nepraslinko nė pusės valandos, štai eina pro jo šalį keli vyrai ir jis gerai mato, kaip jų pinigai t. y. delmonas (bumašninkas) iškrito po jo kojų. Valavyčius paėmęs pinigų, pradėjo vyties anus vyrus, šaukdamas: „Vyrų palaukite, pametėte pinigų!“ Bet tie, tartumi negirdį vis ejo toliaus. Tuotarpu jį apstojų kiti ir kalbo jam, „kam taip skubi, pažiūrėkime, kiek yra pinigų.“ Pradėjo žiurėti. Bežiurint, grįžta anie vyrai ir sako: „žmogau, tu radai mūsų pinigų!“ Valavyčius atsako: „štai imkite!“ Bet tie vyrai sako, jog nevisi pinigai; „parodyk savo pinigų, gal prie savųjų įdėjai.“ Valavyčius išėmė ir rodo jiems. Berodant taip dailiai išėmė iš jo delmono 7 rublius, o jų vieton įdėjo tiktai 19 kapeikų. Laimė, jog tiek mažai teturėjo delmone, kitus pinigų jis turėjo užantyje užsisiuęs. Ne-

seniai toje pačioje vietoje nuo vienos moteriškės tokiu-pat be-veik budu atėmė 300 rublių. Tos moteriškės šaukimas ir verkimas buvęs neregėtas. Sodiečiai, bukite atsargūs, važiuodami Kaunan!

Užpaliai (Ukm. pav.) Gegužės 21 (birželio 3) d. t. y. pirmą Sekminių dieną pas mus susitvėrė „Blai-vystės Draugija“.

Draugijos sąlygos.

- 1) Negerti degtinės nė kitiems duoti (jei bent lieptų gydytojas) ir draugus atitraukti nuo gėrimo.
- 2) Rupintis kitus pritraukti prie draugijos.
- 3) Gražiai gyventi.
- 4) Žiurėti, kad ir kiti draugijos sąnariai negertų, perspėjus, jei nepasitaisys, pranešti, draugijos perdėtiniam.
- 5) Kiekvienas sąnaris kasmet turi pridėti nors 10 kap.

Draugijos tikslas.

- 1) Išnaikinti girtuoklystę.
 - 2) Rupintis apie senus, neturtingus žmones, kurie nebegali susijieškoti sau duonos.
 - 3) Rupintis apie darbininkus, kurie maitinas iš rankų darbo, pakol nesusijieškos darbo.
 - 4) Rupintis apie darbininkus, kurie maitinas iš rankų darbo, susirgus nebegali užsidirbti sau duonos.
 - 5) Rupintis apie neturtingus žmones, jei susirgus neturi iš ko gydytis.
 - 6) Rupintis apie neturtingus žmones, kurie neturi iš ko pasisamdyti kambario, nusipirkti malkų, šviesos, druskos, ir pasitaisyti rubų ir autuvo.
 - 7) Rupintis numirus neturtingam žmogui: našlaičius užauginti ir pramokyti.
 - 8) Duoti neturtingiems žmonėms maisto dėl švenčių.
 - 9) Neturtingam žmogui numirus, draugija parupins grabą, iškas duobę, o kunigas atlaikys už jo velę šv. Mišias ir palydės į kapines.
- Draugija ypatingai rupinsis apie neturtingus sąnarius.

Draugija, turėdama pinigų, skolins ir turtingesniems sąnariams šituose atsitikimuose.

- 1) Sudegus ukininko trioboms, kad negaus apdraudžiamųjų pinigų.
 - 2) Dėl gydymos trims mėnesiams.
 - 3) Pavogus arklį ar padvėsus gyvuliui trims mėnesiams.
 - 4) Darbininkui, kurs nori išvažiuoti uždarbiaut—draugija skolins trims mėnesiams. Skolija be nuošimčių ir tiktai draugijos sąnariams.
 - 5) Ukininkui dėl įtaisymo ir pataisymo padargų, o darbininkui—įrankių trims mėnesiams.
- Kiekvienas neišpildęs savo prižado lieka išvartas iš draugijos. Metai prasideda pirmoj dienoj Sek-

minių, kaipo dienoj atsiuntimo Dvasios šv. Sąnariai renka draugijos perdėtinius, kurie rupinas apie draugijos reikalus ir prižiuri, kad sąnariai pildytų savo prižadus.

Perdėtiniai renkami vieniems metams. Kitais metais Sekminių antrą dieną bus skaitoma draugijos atskaita. Draugijon priima tiktai turinčius 17 metų amžiaus.

Mūsų draugija tiktai dvi dieni kaip susitvėrė, o sąnarių jau yra 497 ypatos, t. y. šešta dalis parakvijos; tame skaičiuje daug namininkų, namininkų, berniukų ir merginų; pinigų sudėjo 120 r. 23 kap, Ligšiol mėš dvasiškieji, ir prašydavome ir bardavome. kad nustotų degtinę gerti, bet dažnai mūsų balsas buvo „balsas šaukenčio girioje.“ Dėlko? Dėlto, kad mūsų kairė ranka buvo dyka (tuščia). Ligšiol nešiojome Evangeliją širdyj, žmonėms apskatinėjome, dešinėj rankoje rodėme Kryžių, o kad kairė buvo dyka —Lietuviai ir Žemaičiai gerti nenustojo. Paimkim ir kairen rankon duonos papintį (žiauberį), rupinkimės įsteigti po visas parakvijas „Blaivystės draugijas“ tiktai su duona, per dvejus, trejus metus Lietuvoj ir Žemaičiuose atgis a.a. vyskupo Motiejaus Valančiaus gadynė. Reikia mums visiems susivienyti, reikia susivažiuoti ir pasikalbėti, kad visi vienodai galėtumėm' varyti darbą pirmyn. Gerai būtų, kad ir kiti lietuviai inteligentai padėtų mums šitame darbe. Dėlto Liepos 19 (Rugpjūčio 1) d. šių metų susivažiuokim pasikalbėti į Šiaulius. Liepos mėnesyj daugiau turim liuso laiko, į Šiaulius bus patogiau atvažuoti iš Žemaičių. Kas sutiktų su mano užmanymu, tegul, meldžiu, atsišaukia dienraštyj arba laikraščiuose, ir jei atsiras daugiau pritariančių, tada paprašysime leidimo savo dvasiškos valdžios. Broliai į darbą! Atleiskit, kad išlindau kaip yla iš maišo.

Kun. Adomas Razmus.

(V. Ž.)

Panevėžio Vartotojų Draugijos krautuvė šįmet žymiai pasididino. Per visuotiną susirinkimą 18 kovo šių metų Draugijos sąnariai nutarė įsteigti gėlėžies krautuvę ir tam tikslui tyčia sudėjo 4000 rub.

Su tais pinigais Draugijo balandžio mėnesyje įkūrė gėlėžies skyrių ir padidino manufaktūros krautuvę. Senoji vieta dabar pasidarė per angšta, ir dėlto nuo 15 gegužės Draugija perkėlė manufaktūros skyrių į Kissino namus (už kaznačėjaus, kur seniaus buvo Dovidio Kissino manufaktūros krautuvė), o nuo šv. Mikolo perkels ten Draugija ir visą krautuvę.

Įkurus Draugijai gėlėžies skyrių, gėlėžis atpigo: ką pirma pudas kaštavo 1 rub. 60 k., dabar tekaštuoja 1 rub. 50 kap. Štai dar vienas prirodymas, kad Vartotojų Draugija nustato visame mieste ant tovorų cenas (kainas).

Žmonės kas kart' geriaus tą ima suprast' ir stengiasi Draugijos veikimą labiaus išplėsti. O vienybė daug gali!

Per keturius mėnesius nuo 1 sausio 1906 lig 1 gegužės Draugija išpardavė visokių tovorų už 23,315 rub., taigi kaip matos šių metų apyvarta bus didesnė už pernyksčiąją. (Pernai met' išpardavė už 56, 984 rub.).

Draugija turi neatbutinai pirktis geroj' vietoj' ant rinkos namus. Jau ir dabar pirkliai nustumė mūsų krautuvę į rinkos pakraštį, šešiams metams praėjus, kad pasibaigs su Kissinu kontraktas, o nuosavių nusipirkę neturėsme,—galės jie mumis ir į miesto galą nuvaryti.

20 balandžio Draugijai prisėjo stoti į teismą (sudą) kaipo kaltininkei, pp. Juozapas Beinoris ir Antonas Grybas skundėsi, kad Draugija neteislingai juos ištrėmusi iš savo sąnarių skaitliaus. Teisėjas (sudžia) jų skundos ne perkratinėjo, nės pripažino ją už jam nepriklausančią.

Tuo sudžios atsakymu neužsiganėdinę abudu minėtu ponu apeliavo teisėjų susivaževiman. P.

Žinios iš visos Rusijos.

D U M A.

Šešiolikštasis Dumos posėdis (26 gegužio)

Ant Dumos užklauso, kodėl gazėta „Valdybos Žinios“ (Pravitel. Vestnik) spauzdina juodašimčių telegramas adresuojamas į Ciesorių, Dumos pirmasėdis p. Muromcev gavo ministerių pirmininko Goremykin'o atsakymą, kad sulyg § 40 Duma gali užklausti ministerių tik tuose klausimuose, kuriuos Duma tuokart svarsto, todėl šiame atvejuje užklausti nėsą pamato. P. Muromcev atsakė ministerių pirmininkui, Duma nuolatai rupinantis užlaikyti savo rimtumą akįse žmonių ir todėl viliantis, juog ministerių pirmininkas duosias pagaliaus reikalaujamąjį paaiškinimą.—Visi atstovai pagyrė savo pirmasėdžio atsakymą.

Toliaus skaito atsakymus nuo karės, jurų ir teismų ministerių apie mirties bausmės panaikinimą. Tie trys ministeriai pripažįsta klausimą apie mirties bausmės panaikinimą už labai svarbų ir begal painų, todėl negalį greičiaus jo peržiūrėti kaip per 30 dienų, nors Duma ir pripažinusi jį už paskubintiną.

Tadą kilo karšti papeikimai ministerių, kurie trukdo Dumą darbuoties žudynėms sustabdyti. Po ilgų ginčų, atstovai sustatė šitokią režoliuciją:

„Valstijos Duma, išklausiusi pp. ministerių apie kliūtis, kurios neleidžia tuojaus pat išrišti mirties bausmės klausimą, ir pripažindama, juog Rusijos mokslavyriai, žmonių nuomonė ir jų atstovai atmeta mirties bausmę... tuotarpu atidėjus tą klausimą ant tolesnio laiko, gali buti vėl nužudyti ir jau buvo nužudyti prasikaltėliai... todėl mirties bausmę nuošiol (Duma) skaitys už paprastą žmogžudybę“.

Ant galo atstovai ilgai ginčyjosi dėl žemės klausimo, išreiškė baimę, kad perdaug ilgai neužsitęstu svarstymai, nės nesulaukė išrišimo, žmonės gali pakelti riaušes. Daugumu balsų nusprendė išrinkti komisiją veikesniam agrariško klausimo išrišimui.

Septynoliktasis Dumas posēdis (27 gegužio).

Visas posēdis atsilaiķē labai ramiai. Nuo pradzios kalbama apie zemes klausimā. At. *Anikin* ilgai kalba, iķ pradzios apraķdamas vargingā valstieķio gyvenimā.

„Vasarop kaitroje, rudens darganoje, nuo anķros lig sutemos darbuojasi valstieķiai, darbuojasi paaugusieķi, darbuojasi vaikai, darbuojasi neķķios... Vargas...”

Jis pataria Dumai, duoti zemē artojiem ne iķ savastī, bet iķ amzina arenda.

At. *Sposobny* tvirtina, negerai busiā davus zemē ne iķ savastī, bet iķ arenda, nes tuom jausis nuskriaustais visu pirmu pietū kraķto valstieķiai, kurie pripratē zemē valdyti nuosaviai... Todēl reikiā pirmias paklausti kiekvienos vietos gyventojū, kaip jie patīs malonēja iķriķti zemes klausimā.

Galop skaitoma 32 skundos iķ ivairiū kraķtū apie ne-

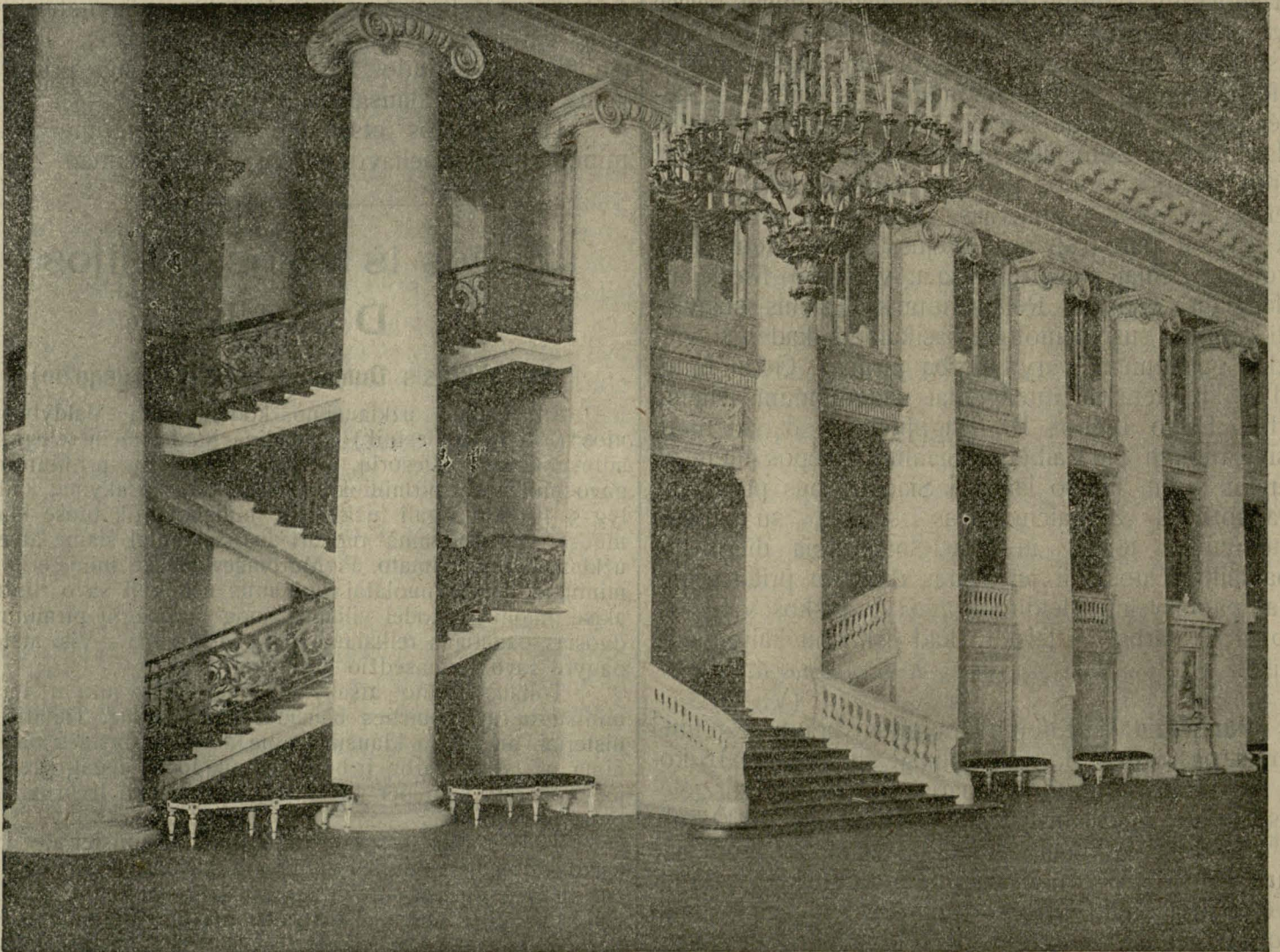
atsiķvelgdami ant to, kad tokie prisipaķinimai iķ baimēs padaryti, jokios vertēs neturi.

Aķtuonioliktasis Dumas posēdis 29 gegužio.

Buvo svarstomas uķ klausimas vidaus dalykū ministerei dēl skundos, kuriā padavē Ćasnēs miestelio Vytebsko gubernijos gyventojū kuopa, kam Lepelio kalējime laikomasis Melcov iķsiunķiamas yra Narimo kraķtan ant 3 metū, kad nei policija, nei ųandarai neranda jame jokio prasikaltimo.

Tolesniai, svarstē, ar teisiai yra iķrinktas iķ atstovus Vilniaus Vyskupas, kad senatas pripaķino jī uķ negalintī buti atstovu, dēlto kad jisai skaitosi valdininku (ķinovniku). Bet ųitas klausimas pasiliko dar neiķriķstas.

Dēl 7 nuteistū mirtin Ringoje, Duma uķ klausia karēs ministeri:

Dumas priemenēs.

teisingus valdininkū pasielgimus. Duma iķ klausiusi nusprendzia skubinai paduoti ministerijai ųituos uķ klausimus: valdininkū neteisybēs Radomo gubernijoje. Sargybiniū (straķnikū) uķ puolimai ant ųmoniū Niķni-Novgorodo gubernijoje. Areštavimas „Novina“ redaktorius Varķavoje. Pasielgimas su valstieķiais Minsko kalējime. Betaislis teisimas 36 iķpatū Ringoje. Liepojaus atstovas *Kacnelson* iķ sakyklos aiķkina, kaip prasikaltelius pirmias kankino, priķiķe revolvērus liepē prisipaķinti, o paskui pagal tū prisipaķinimā sudyjo, ne-

„Ar karēs ministeris pasirupino suturēti bausmē? jeigu pasirupino, tai kokiuo budu?”

Ant galo dar keliatū uķ klausimū padavē ministerijai dēl ivairiū neteisingū valdzios nusprendimū ir pasielgimū keliose vietose.

Devynioliktasis Dumas posēdis 30 gegužio.

Daug buvo kalbama apie zemes padalinimo klausimā. Daug atvejū atkartojto tuos paķius, pirmiau sakytus, dalykus.

At. *Satarinov* sako: „Užrasyta 117 kalbėtojų... Pažiūrėkite,—niekas nebeklauso. Visi skaito gazetas, šnekučiuojasi, išeina, ir tai dėlto, kad atstovai begalinį skaitlių sykių atkartoja vien tą patį dalyką. Atsižvelgkite, ponai, į valandos svarbumą. Ar gi jinai leidžia mums užsiimti begaliniais pasikalbėjimais, kuriuos vis tiek prisėis atkartoti tuomet, kai pamatiniai įstato sumanymai išeis iš komisijos?“

Šalis laukia nuo mūsų ne kalbų, bet veikalų...

Nors garsiai plojo kalbėtoji, tečiau lig pat pabaigai posėdžio dar vis sakė bylas apie žemės klausimą. Nieko įsistebėtino nepasakė.

Dvidešimtas Dumos posėdis I birželio dienoje.

Posėdis prasideda lygiai pusėje dviliktos valandos. Pirmasėdžio *Muromceva* nėra, pirmininkauja jo pagalbininkas kunigaikštis *Dolgorukov*'as.

Pradedama svarstyti žemės (agrarišką) klausimą. Pirmasis kalba *Safonov*'as: „Aš užlipau ant sakyklos ne dėlto, kad kalbėti apie patį klausimą, nors daug ką apie jį turėčiau

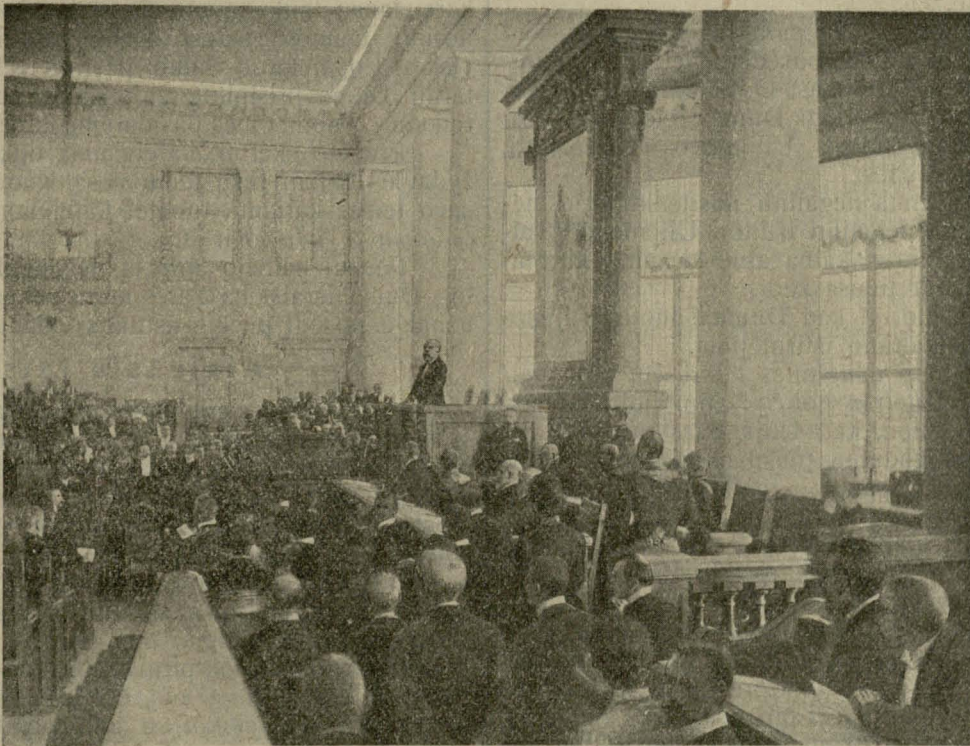
buti dalyjima be-maž kas meta, ir kas meta noresį valstiečiai gauti žemės.

Lavrskis protestuoja prieš svarstymų sutrumpinimą apie žemės klausimą; iš to busią ministrai kontini, o ne žmonės. Pirmasėdis paaiškina kalbėtoji, jog niekas ir kelte nepakelęs klausimo apie svarstymų užbaigimą.

Vozdviženskis sako, jog duodant valstiečiams žemę, reikia jiems ir piningų paskolinti, nes žemė be piningų mažai jiems teduosinti gero; jie pakliusių į pininguočių nagus.

Smičenko kalba prieš kunigaikštį *Volkonskį*, kursai kažkada išsitarė galys duoti valstiečiams 500 dešimtinių. *Smičenko* sako, gal ta žemė bus tokia-pat, kokią mes gavome 1861 ir 1863 metuose, t. y. grovius, kalnus ir smiltynus. Toliaus *Smičenko* priešynas iševystei Sibirijon, sakydamas, „kam mums eiti Sibirijon? Musų bočiai gyvena čia. Jie savo krauju gynė tą žemę. Už ką mes turime eiti iš čia? Žemė priguli mums“.

Grynius iš Suvalkų gubernijos ilgai kalbėjo, bet nieko naujo nepasakė. Salėje girdėjos balsai kad jau gana.

Pirmasis Dumos posėdis 27 balandžio 1906 m.

pasakyti, aš atsišaukiu prie Dumos patrijotizmo, nurodydamas valandos svarbumą ir mūsų atsakomybę prieš žmones, kurie laukia išrišimo to klausimo. Užsirašė daugiau šimto kalbėtojų, svarstymai prasitęs daugiau mėnesio; dėlto aš kreipiuos prie savo partijos draugų ir prie „darbo kuopos“ ir prie bepartijieškųjų ir sakau: skubėkite, svarbi valanda“.

Safonov pasakė savo bylą stiprai, taip kad ji padarė ant Dumos įspudį; dėlto daug kalbėtojų atsiskakė nuo sau duoto žodžio.

Šrag'as sako, jog žemės klausimas visoje Rosijoje negalys būti vienodu būdu išrištas; pirmiaus reikia iš šaknių pataisyti sričių valdymą (oblastnogo upravlenija).

Žilkinas, *Massonijus*, kunigaikštis *Gagarinas* atsiskakė nuo žodžio.

Grapas *Tiškevycius*. Žemės klausimas esąs labai supainiotas ir jį dar labjaus painioja bruzdėjimai. Žemės atkirtimas nuo žemvaldžių esąs neišvengtinasis; atkirsta žemė turinti būti galutinai atiduota valstiečiams; žemės fondo įsteigimas erzinsias valstiečius, nes žemė tuomet turėsianti

Pirmasėdis atsiliepia: Ką-tikt' man tapo paduotas patėmyjimas su tris-dešimtis dviem parašam, kad apribuoti kalbėjimo laiką lig dešimties minučių; gal kas nori apie tą dalyką ką-nors pasakyti?

Heiden. Neseniai Duma atmetė tą 10 minučių laiką, aš statau 20 minučių.

Pirmasėdis. Pirmiaus statau ant balsavimo dešimtį minučių, jei tas bus atmestas, tuomet 20 minučių. Duma priima dešimtį minučių visais balsais prieš 42 balsu.

Bočarev'as sako, jog jis iš apsirikimo pasirašęs ant „Darbo kuopos“ programos žemės klausime. Jis su ta programa nesutinkas; Tambovo gubernijos valstiečiams žemė turi būti duota kaip savastis.

Nakočnij iš Liublino gubernijos sako, jog Lenkijos valstiečiai savastį skaitą už šventą daiktą ir niekados nesutiksia ant nacionalizacijos žemės.

Gotovieckis iš Vilniaus gubernijos kalba taip-pat už savastį ir sako, nors mažiaus teduoti žemės bet duoti kaip savastį.

Pirmasėdis apskelbia pertrukį ant valandos.

Po pertrukio pusėje ketvirtos valandos posėdis atsinaujino. Pirmininkauja patsai Muromcev'as; jis skaito: „Karės ministras iš priežasties Dumos užklausimų apie Novakovą ir kitus potėmyja, jog tie užklausimai esą perduoti ministrų pirmininkui, kursai užtvirtinąs general-gubernatorių nutarimus ir tt.“

Tuli atstovai nelabai išgirdo, todėl Muromcev'as pavedė, kad tas karės ministro atsakymas būtų atspaudintas ir atstovams padalytas.

Toliaus pirmasėdis skaito paduotą sumanymą su 30 parašų apie atstovų nepaliečiamybę, ir kad tas sumanymas būtų pripažintas už skubinai reikalingą. Duma pripažįsta to sumanymo (projekto) skubinumą ir užtvirtina komisiją iš 15 sąnarių tam sumanymui išdirbti.

Po to pirmasėdis skaito Peterburgo Teismo Rumo (sudebnaja palata) pirmininko pranešimą, kad Dumos sąnaris Grigalius, Ulijanovas pagal 20 ir 21 paragrafų apie Dumos įstatymus esąs apkaltintas ir jo byla (dielo) busianti klausyta 14 birželio dienoje.“

Pirmasėdis paaiškina, jog 20 paragrafas nutariaš, kad atstovas turis būtų prašalintas iš posėdžių, jei prieš jį busias pakeltas koks-nors apkatinimas. O 21 paragrafas sako, jog atstovo prašalinimas turis įvykti Dumai leidžiant.—Kokoškinui patariant Duma nutarė Ulijanovo neprašalinti, dėlto kad nesą tam priežasties.

Žilkinas sako, jog Duma negalinti nusilenkti prieš neteisybę ir saivalią; Duma negalinti išduoti Ulijanovo į valdžios rankas. Toliaus *Žilkinas* kalba apie cenzurą, kuri labai slėgusi liuosą mislią ir liuosą žodį.

Arakancev'as sako, norint kad Duma išduotu Ulijanovą, ji turi turėti jo prasikaltimų ištirinėjimą.

Anikin'as kalba, kaip daugumas laikraščių tapo valdžios uždengti, kaip ant gatvių policija atimblijo laikraščius. Po to jis sako: „kalba, kad Ulijanovas turi būti paduotas teisman, o ar yra paduotas teisman miesto viršininkas (gradonačnik) kursai spaudino juodašimčių atsišaukimus, ir tt.“

Apie tų-patį dalyką kalbėjo dar keli kalbėtojai, Duma galop nutarė: „Valstybės Duma, nerasdama niekokių priežasčių, kad pritaikinti § 21 prie atstovo Ulijanovą, kad jį prašalinti iš Dumos sąnarių, pereina prie sekančių svarstymų“

Pirmasėdis apskelbia, jog karės ministras tuojaus duos Dumai atsakymą par vyresnyjį prokurorą generolą Pavlovą ant tų Dumos užklausimų, kuriuos ji pirmiaus buvo padavusi.

Generolas Pavlovas maž-daug šiaip skaitė: Karės ministerijon atėjo tris užklausimai 1. Apie Mejerą ir kitus už užmušimą policijos viršininkų Rygoje. 2. Apie Rubinšteina ir kitus už išplėšimus ir žmogžudystes teip-pat Rygoje. 3. Apie antpuolimą ant generolą Niepliujevą Sevastopolyje. Buvo klausta, ar valdžia ketina ką daryti, kad nuteisimai mirtyn nebūtu užtvirtinami, o užtvirtintieji, kad nebūtu išpildyti. Karės ministrui liepian turiu duoti atsakymą. Tai-gi pirmiausiai, koliai yra įstatymai paskirią smerčio bausmę už nekurius prasikaltimus, karės teismas turi griežtai eiti pagal tų įstatymų ir jis negali nepaskirti tos bausmės.

Kas link užtvirtinimų teismo nutarimų mirtyn vietose pastatytose ant kariško stovio general-gubernatoriams yra palikta galė, nebedaleisti duoti nutarimo kasacijon.

General-gubernatoriai apseina savistoviškai ir nē iš-kur negauna paliepių. Reikalauti nuo jų, kad netvirtintu teismo nutarimų, būtų neteisus išibrukimas į jų teises.

Pabaigus Pavlovui skaityti ir einant jam iš salės, kilo salėje trukšmas ir balsus murmėjimas, girdėjos žodis „žmogžudys“ ir dar netikesni žodžiai.

Pirmasėdis skambina varpeliu ir sako, jei taip bus toliaus, pertrauksiu posėdį. Pradedą kalbėti *Kuzmin-Kara-*

vajev'as. Aš užlipau sakyklon nedėlto kad ginčioties su karės prokuroru; bet dėl paaiškinimo. Ar tai buvo atsakymas ant mūsų užklausimo? Mes klausėme, ką mano ministras daryti, kad sustabdyti nuteisimus smerčiop, o mums atsako viskas padaryta pagal įstatymų, teismas teisė pagal įstatymų, budeliai žudė pagal įstatymų. Dumą tą ir pirmiaus žinojo. Mes žinome, ką reiškia suturėti padavimą kasacijon. Port-Arture tas buvo galima daleisti, nes iš visų pusių buvo apgultas ir kasacija negalėjo būti paduota. Bet Ryga—ne Port-Arturas.

Lednickis kalba, kad tie aštuoni prasikaltusieji buvo teisti pagal kariško stovio, bet jie prasikalto, kada to stovio dar nebuvo.

Afanasjev'as sako, kad nebetoli esanti Dievo rustybė ant tų laužytojų tiesos ir laisvės.

Tenisonas kalba apie baisybės, kurios dėjos Pabaltjuryje (Pabaltmaryje).

Aladjin kalba: „Buvo laikas, kada karės ministerija mus mylėjo, ji siuntė paliepius apicieriams, kad įkalbinētu kareiviams, buk revoliucionieriai kurstą žmones, o Rosija norinti Dumos; Duma draug' su Ciesoriu galesinti išrišti viską. Po nekurio laiko pasirodė, kad vietoje nužemintų tarnų Duma prisipildė žmonėmis, norintimis ginti žmonių reikalus. Tuomet mes pasidarėme karės ministerijai nemeilūs.“

Pradėjo skelbti, kareiviams, buk Dumoje esą vieni tikt žydai ir lenkai, rusų tenai nēsą. Kuomet žmonės pradėjo už savo teisės kariauti, tuomet kareiviams davė muilą ir cukrų. (*plojimai į delnas*) ir tt.

Paskui kalbėjo apie tą dalyką dar keli kalbėtojai. Galop Dumą išraiškusi karės ministrui savo neužsiganedyjimą, užbaigė posėdį pusėje aštunos valandos vakare.

Atvirasis laiškas.

Paskutiniu metu vyriausybės yra nemaža visoje valstybėje pridaryta visokių negražių, nežmoniškų pasielgimų. Nemaža žmonių yra labai skaudžiai nukentėję be jokios kaltybės nuo policijos, žandarų, kazokų ir dragunų ir mūsų krašte—Lietuvoje. Butų jau metas visi tokie darbai iškelti eikšten, ir kaltininkai pašaukti tieson. Taigi dabar Valstybės Dumos bus daromi vyriausybėi dėl visų tų nežmoniškų ir beteisų darbų ir pasielgimų užklausimai. Sutvarkyti šiems klausimams išrenkama tam tikra iš Dumos atstovų komisija. Ši komisija visų-pirma turės pasirupinti kuodaugiausiai susirinkti tikrų žinių, kas, kur ir kada be jokio teisės buvo vyriausybės ar šiokiu, ar tokiu būdu nubaustas. Į tą komisiją ir aš įeinu. Todėl, kadangi keliamasis klausimas yra svarbus visiems ir kadangi šiam dalykui ištirti reikalinga turėti kuodaugiausiai tikrų, aiškų išrudymų kreipiuosiu į visus mūsų krašto žmones, ar nesiteiktų atsiųsti šitam dalykui žinių. Det perspėju, jog tik tos žinios ir skundai vertę teturės, kur bus teisingai, tikrai surašyta visas atsitikimas, nuskautųjų ir skaudėjų vardai ir pavardės. visi liudininkai ir bus tiksliai nurodyta paties atsitikimo diena ir vieta. Paduodamosios žinios ir skundai bus vertinami tik tuokart, kada galima bus tikrai jie išrodyti.

Siunčiant žinios ir raštai, reikia toksai padėti adresas: C. Петербургъ, Литейный пр. № 35 кв. 20.

Juozas Kubilins.

P. S. Šitą laišką ir visų kitų mūsų krašto laikraščiu meldžiu atspauzdinti. („Viln. Žin.“)

Žinios iš užrubežio.

Ispanija. 19 gegužės mėnesio dienoje Ispanijos karalius Alfonsas XIII po šliubo grįžo iš šv. Jeronimo bažnyčios į savo rumus. Kada auksu blizganti draugija iškilmingai ėjo par Madrito gatves, kažikas iš antro gyvenimo me-

tė bombą į karaliaus vežimą. Bomba nukrito tarp pirmųjų tekinių ir arklių ir trukdama užmušo vežėjų, keturis kareivius, dvi moteriški ir du arklius. Sužėdė apie 60 ypatų, iš kurių ant rytojaus kelios numirė; visuose namuose aplink tą vietą langai išbirėjo. Bomba buvo įdėta į žolių bukieta. Karalius vienok su karaliene Battenbergo kunigaikštyte išliko sveikas. Sugrįžus į rumus, apstojo jaunuosius svėtimų viešpatijų pasiuntiniai ir sveikino juos, kad taip laimingai išliko nuo mirties. Ant rytojaus pradėjo eiti pasveikinimai nuo visų karalių. Tėvas šventasis taip pat nusiuntė savo pasveikinimą. Visos pasaulės laikraščiai išreiškė savo pasibiaurėjimą anarchistais ir ragino viešpatijų valdybas, kad susitartu ir draugė steigtus prašalinti tokius žmones, kurie tiek nekaltų žudo. Tie namai, iš kurių metė bomba, tuojaus tapo apstatyti kareiviais ir policija. Suėmė apie dvidešimtį žmonių, bet paties piktadarių tarp jų nebuvo; jis permainęs kepalušą (skrybelį) suskubo išsprukti. Kaip apipasakojo tų namų gyventojai, jis kelias dienas prieš karaliaus vestuves atėjęs į tuos namus, teiraudamas, ar jis negalėtų nusišamdyti kambarėlį su langais ant gatvės, kad matyti, kaip karalius grįš iš bažnyčios. Gyventojai nieko pikto nenujausdami, davė jam kambarėlį po 25 pezetas (apie 10 rublių) ant dienos. Jis kaip reikint apsimumėdavo; iškilinės dienoje nieko neleido prie savęs, sakydamas, esąs nesveikas. Policija spėja, jis turėjęs keliatą o gal ir daug pagelbininkų. 21 gegužės m. dienoje tapo suimtas ir patsai piktadaris ant mažos gelžinkelio stoties už trijų mylių nuo Madrito, jo vardas yra Mateo (Mateušas) Morales. Jis gan anksti pribuvo ant vagzalo ir atkreipė ant savęs visų akis tuo, jog pradėjo teirauties, apie traukinio atejimą, ne užaugusių žmonių bet vaikų, kurie bėgiojo šalip gelžinkelio. Dasižinojęs, jog lig ateis traukinys, dar yra kelios valandos, jis nuėjo į viešbutį (gaspada) ir liepė sau patiekti pietus. Bet pietų jis nevalgė išgėręs vyno stiklinę, norėjo išeiti, dėlto kad suprato, jog jį pradėjo daboti; jis nepadarė ir trijų dešimtų žinksnių, kaip žandaras sustabdė jį, reikalaujdamas parodyti popierius. Morales pasisakė, popierius užmiršęs Madritę ir galįs telegramą duoti. Bet žandaras liepė jam eiti paskui. Kadą anuodu prisiartinio prie mažos būdelės netoli nuo distanso, Morales suprato, jog žandaras čionai galės sušvilpti, todėl akymirksnyje istraukęs iš kišenės revolverį nušavo žandarą ant vietos, o patsai užniko bėgti miškan. Bet miške jis sutiko du kitu žandaru. Matydamas, nebeišspruksiąs, jis šavo dar kartą į tuodu žandaru, o paskui patsai į save, Kulka perejo jam par galvą ir jis krito ant vietos.

Madrito laikraščiai aprašo, jog karalius parodė stebėtiną dvasios tvirtybę. Trukus bombai, kadą du arkliu tapo įšmotelius suplėšytu, kadą šalip vežimo suvirto užmuštųjų kruva, jis drąsiai persėdo su savo žmoną į kitą vežimą ir nuvažiavo savo dvaran. Karalienės rubai tapo kraujais apšaškyti, tuos rubus ji nusiuntė bažnyčion, kurioje ėmė šliubą, kad tenai jie užsilaikytu atminčiai taip laimingo išsielgebėjimo.

Amerika. Šiomis dienomis Amerikos ir šiek-tiek Europos laikraščiai pradėjo rašyti apie negirdėtas biaurybes, daromas mėsos konservų fabrikose Chicago. Tose fabrikose jautėna mėsa taip yra sutaisoma ir į blėkines skrynutes sudedama, jog gali gan ilgai užsilaikyti nepagedusi ir tokiu budu gali buti toli nugabenama. Štai neseniai pasklido garsas, tų mesos konservų sutaisymas esąs vedamas ir daromas kuobiauriausiai, konservų fabrikose vartoja netikt' lempančiomis ligomis sergančių galvijų mėsą, bet ir padvėsusių. Amerikiečiai ir Anglai daug suvalgo tų mėsos konservų, dėlto pasklidus tokiam garsui, kilo baisus pasibiaurėjimas ant fabrikantų, visi reikalauja, idant kaltininkai stiprai butu nubausti. Bet matos sunku bus tą padaryti, dėlto kad tų

konservų fabrikantai turi tarp savęs sutvėrę sindikatą, tai yra draugiją, kuri labai yra pininguota ir galinga. Žinoma, pirmoji tų garsų pasekmė yra ta, jog konservų suvartojimas Amerikoje, užvis Anglijoje, par pusę sumažėjo.

Korea. Anglijos laikraščiai praneša, kad pietinė Koreos dalis sukilo prieš japonus. Maištininkai užėmė Temjang ir steigias užimti Nainžu. Maištas galės ilgai prasitęsti. Nėra žinios dėlto tas maištas kilo, ar dėlto kad japonai įvykdina naujus pagerinimus arba reformas, ar tiesiai prieš japonus, kaip Koreos užkariautojus.

Blogieji papročiai.

I.

Su gailysta širdyje regiu mūsų brolius-lietuvius, mirkstančius toje degtinėje. Didis sunkumas prispaudžia mano širdį, žiurint į juos. Mūsų brangioji jaunuomenė (vyriškoji) atėjusi į bažnyčią tuo' po mišparų slenka į girtuvę ir ten atiduoda paskutinį savo skatiką, uždirbtą kruvinų prakaitu, ir atiduoda nesigailėdama, nes, sako, teip reikia... Netrukus prigerę nuodų ir staigai pradeda peštynes, keiksmus, piktazodžiauvimus, visokius blėdingus darbus, ant kurių blaivus žmogus negali pažiūrėti; net šiurpuliai ima... Žmogui yra duotas liuosas protas ir tuom jisai yra išaukštintas ant visų sutvėrimų, o tuom jis nesinaudoja ir lyg tyčia skandina tą protą, versdamas save į gyvulį. Ir štai, tuojaus ta mūsų jaunoji paramtis, prigerusi nuodų, šoka sugniaužus' kumščia prieš kitą, net ant savo geriausio draugo, brolio, kiti vėlei apsisėlioje, su perkreiptomis akimis ir lupomis atsirėmę kampe sąsparos stovi nulenkę galvas, kitas net ir susikruvinęs. Į galvą veržiasi mintis: juk tiems žmonėms galima būtų įkvėpti tokią idėją, kuri jų spēkas atkreiptu ant naudingų visuomenės veikalų.

Kad vienas žmogus pasigeria, tai gal jam liudna, gal jis nori užmiršti savo nelaimės, vargus, bet čia, brangūs lietuviai, priešingai, atbulai; sodiečiai-ukininkai nuskurę, varguose paskendę vieną dieną per kokį nors pasilinksminimą, kaip antai: per vestuves, per krikštynas, artai baigiant kokį nors darbą: rugiapjutę, šienpjutę ir tt., pameta protą, mindžioja jį po kojų ir virsta, rodos, į gyvulius, ir dar biauresnius net už pati dar gyvulį.

Tokių atsitikimų mačiau nevieną. Pavyzdžiui paduosiu skaitytojams dėl aiškumo vieną atsitikimą, kurį pats mačiau tulame sodžiuje Šventėnų apskrįcio, Murmuose. Šiame minėtame sodžiuje prieš Užgavėnes buvo vestuvės tulo ukininko.

Nuėjau ir aš su nekuriais Krėtonų berniukais (ten aš tuom laiku buvau mokytojum') į tą minėtąjį sodžių, kad pasižiūrėti šio krašto žmonių veselijų (vestuvių).

Vestuvės buvo puikios (cit.). Žmonės girti: seni ir jauni. 7—6 metų vaikesai ir metų vyrai patvorais galvas nulenkę, apsisėlioje, degtinė atgal iš gerklės eina... šiurpulys net manę pradėjo krėsti, žiurint į

juos. Aš, rodos, lankydavausi ir kitur ant vestuvių (bet ne šiam krašte), bet nė kart' teip nemačiau.

Kada tie tėvai gimdytojai mokys savo vaikus doros, išminties, apšvietimo, meilės ir tt.? Bet ką čė apie juos daug kalbėti, nės patįs teip daro. Gerai sako mus pragarsėjęs priežodis: „Kokia sėkla—tokie ir vaisiai“. „Kokie tėvai—tokie ir vaikai“. Tas yr' tiesa, brangus broliai-lietuviai.

Bet bus jau gana šiam laikui vadžioti plūksna ant popierio, rašant tokius papročius kurie spaudžia kiekvienam mūsų lietuviui blaivam širdį...

Greitu laiku pasistengsiu apie „bloguosius papročius“ parašyti ir toliaus.

M. Bėdulis.

PASISAUGOKIT!

Per Sekmines atvyko į Panevėžį inžinierių agentai iš Odessos—samdyti darbininkų. Mat', ant Juodųjų marių Kerčiuje statą tvirtynę; inžinieriai esą lietuviai iš Krinčino parapijos, nori duoti lietuviams uždirbtį. Prastiems darbininkams apsiėmė mokėti po 25 rublių ant mėnesio ir duoti gatavą maistą. Kelias į Kerčių ir atgal—inžinieriaus. Norinčių važiuoti ant

tokių puikių uždarbių atsirado šimtai; jie duoti turėjo agentui pasportai ir po 3 rublius—neženoti, o važiuojantieji su šeimynomis po 6 rublius. Samdė darbininkus per ketures dienas, ir kas žino, kiek jų butu prisamdę, jai nebutu užklupus' ant „ponų agentų“ policija. Vieną iš jų sujėmė, kitas spėjo išsprukti. Pasirodo, tai buta' ne agentų, bet negirdėtai drąsių apgavikų.

P.

Redakcijos atsakymai.

Valstiečiui Y. Žemės padalinimo klausimas anaipol nėra dar išrištas. Jį dabarties Duma tik svarsto ir ilgai dar svarstys, nes jisai yra labai painus ir sunkus išrišti. Dumos nusprendimai tik tuomet įgys įstato (zakono) sylą, kai taps Viršiausios Valdžios užtvirtinti.

P. G. Braz. Šitokie klausimai į „Ned. Skaitymo“ programą neįeina.

Žem. Votegui Nenorime kištis į Tamstų bažnyčios reikalus. Kreipkitės į vietinį kleboną.

Redaktorius Pralotas *A. Karosas.*

VARGONŲ FABRIKA

Jono Garalevyčiaus

perkelta ant Porto gatvės į nuosavus namus; žymiai padidino veikalą; priima užsakymus kas link statymo naujų ir taisymo senų vargonų.—Adr.: Kaunas. Portova, nuosavi n.

Daktaro A. Jagdhold'o

Elektroterapija ir Rentgenologija.

Ištyrinėjimas ir kiaurai peržiūrėjimas su **RENTGENOSKOPO** pagalbą visokių kuno dalių ir jų ligų: krutinės, širdies, plaučių, pleurito, inkstų, puslės, kaulų gedimo ir perlužimo. Atradimas užsilikusių kunę pašalinių daiktų, kaip štai: šratų, kulku, adatų ir k. p. Gydymas su **RENTGENOSKOPO** pagalbą visokių ligų esančių pavirš kuno, kaip antai: vėžio, niežų, skaudulių ir k. p. Teipogi su **ELEKTRIKOS** pagalbą gydymas reumatizmo, nervų, apmirimo kuno dalių ir k. p. **Liepojuje.** Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai.

25--8

Išėjo iš spaudos Šv. Kazimėro draugijos išleidimas
ŠVENČIAUSIOS PANOS MARIJOS UŽTARYMAS.

47 pusl. Kaina 10 kap.

KĄ TIKT' ATSPAUSDINTAS:

1. **Lietuvių Hymnas** fortepijonui priruoštas 30 k.
2. **Dangiškas balsas** katalikų maldaknygė. 25 k.

RENGIAMA:

1. Lietuvių albomelis.
 2. Quo vadis.
- Kreiptiesi į knygyną **A. Macejevskio** Rygoje pilies (zamkovaja) gatvė № 7.

Baigęs 6 kl. Mint. gimn. **jieškau lekcijų** vasaros laiku. Sutinku išvažiuoti į dvarą arba į sodžių.—Adr. Redakcijoje.

BAŽNYTINIŲ DRAPANŲ DIRBTUVĖ

Cecilijos Baranauskytės

Kaunė. Viešasis (paradny) placas. Fišero namai.

Daktaras A. von Forestier

specijališkas gydymas sergančių ausių, nosies ir gerklės ligomis. Nuo 12—1 valandos dieną ir nuo 6—7 val. vakarę. **Liepojus,** Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai.

25—8